

Iskaja vsak četrtak
in volja s poštnine
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
pa celo leto K 4.—
na pol leta „ 2.—
na četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, korodke
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Politični kateh
šolskega društva
šolske list brez po-
stalne maročnina.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pecemazni listi dobri
se v tiskarni in po
gospodu Horak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisni se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vretice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 40.

V Mariboru, dne 2. oktobra 1902.

Tečaj XXXVI.

Volilno gibanje.

Brez hrušča in trušča, a previdno in načrtoma se pripravljajo spodnještajerski Slovenci na bližajočo se deželno-zborske volitve. Priprave so dospele že tako daleč, da bomo brezdvomno v prihodnji številki lahko naznali svojim čitateljem imena kandidatov.

Upamo, da bodo naši kandidatje stopili pred svoje volilce letos z jasnimi, določno načrtanim programom. Da se to zgodi, poskrbeli so gotovo že zaupni možje po zaupnih shodih, kajti sprejeti kandidata, kateri ne izpove neprikrito svojega programa, bilo bi nevarno.

Naši nasprotniki, nemškutarji v tesni zvezi z Nemci, še niso prišli s svojimi kandidati na dan. Zato sedaj lahko govorimo o nasprotnikih, ker nam nihče ne bo mogel očitati, da so nam le osebe neljube in da le osebe napadamo. Brezdvomno je, da bodo nasprotniki lovili naše volilce z geslom: kmet naj kmeta voli! Naše geslo je, kmet naj voli poslanca, ki bo njihove zahteve v deželnem zboru najboljše in najspretnješe zagovarjal.

Nemškutarji bodo torej postavili zopet takozvane »kmete« za kandidate. Toda poglejte si te »kmete«! To bodo »kmetje«, katerih roke niso žuljave, ampak mehke in bele. Ti »kmetje« se ne sučejo okoli svojega gospodarskega dela, ampak po gostilnah okoli nemškutarjskih in nam sovražnih nemških gospodov.

Ti »kmetje« tudi niso izobraženi. Vedo le toliko, kar v gostilni slišijo in s tem se potem širokoustijo okoli pri volilcih. Izobrazbe

nimajo nobene, ker se niso nikdar nič učili. O gospodarstvu razumejo le to, kar jim hlapeci in žene zvečer pripovedujejo, ko pridejo iz gostilne. Zato tudi niso sposobni, da bi mogli kje resno nastopati kot zagovorniki pridnih, trpečih in za svoj kruh se borečih kmetov. Vse bi se jim smejalo ter rekalo: »Kaj boš govoril, ko pa tvoje gospodarstvo kaže, da sam ničesar ne razumeš!«

Nemškutarji vam bodo priporočali take kandidate, ki so nadalje tudi popolnoma odvisni od Nemcev in nemškutarjev. Gotovo se bo tako zgodilo! In če ne bodo ti kandidati gospodarsko odvisni, če ne bodo zadolženi pri naših nasprotnikih, potem pa bodo gotovo duševno odvisni. Ne bodo si upali ničesar storiti, česar bi jim prej ne dovolili njihov nemški in nemškutarjski prijatelji.

Ako bi bili nemškutarjski kandidatje izvoljeni, potem bi se gotovo pridružili nemškemu mestnim poslancem. Nemški kmetjski poslanci bi jih ne sprejeli, ker so ti trdno katoliškega mišljenja, naši nemškutarji pa brezverski, liberalni. Slovenskim poslancem bi se ne mogli pridružiti, ker so ti tudi katoliški in zvesti svojemu narodu, ne pa njegove izdajice. Preostalo bi jim torej samo, da vlečejo z nemškimi mestnimi poslanci. In kaj bi to pomenilo, to vedo naši zavedni volilci. Mestni nemški poslanci so oni, ki za spodnještajerskega kmeta niso ničesar dovolili. Oni so zakrivali propadanje kmetijstev. Oni so nasprotniki vseh kmečkih teženj po zboljšanju. Spomnite se, slovenski volilci, kako je nemška večina meščanskih in graj-

ščinskih zastopnikov podpirala nemške veselice, nemška gledališča, jezdarne, drsališča, kako je zidala nepotrebne šole po Spodnještajerskih trgih in mestih. Spomnite se, kako je lovski zakon prikrojila na škodo kmeta, kako hoče volilni red spremeniti na pogubo kmetjskega stanu. In potem se vprašajte, ali hočete izročiti zastopstvo svojih želj in zahtev nemškutarjem, ki bodo vlekli s tako večino?

Slovenski kmetje, nemškutarjev ne! Oni bi bili vam v deželnem zboru le na škodo, izdali bi vaš stan in vaše koristi ter vas osmešili pred celim svetom. Slovenski kmetje, pokažite sedaj svojo zavednost in volite može, ki bodo vneti za vašo kmetjsko stvar, ki bodo skrbeli za vaš stan, in ki bodo zraven tudi pošteno katoliškega in slovenskega mišljenja!

Slovenskim abiturientom!

Tovariši! Po zrelem in treznem premišljevanju ste se odločili za vseučilišče. Postavili ste si cilj: nabrati si bogatih duševnih zakladov in jih pozneje rabiti v duševno in gmotno korist domovine in samega sebe. Rodna zemlja sedaj še ne more utešiti Vašega hrepenenja po umstveni izobrazbi, iskati si jo morate v tujini.

Vaš duh je prepojen z vzori našega naroda. Po idealih, katere ste čepali iz bistva nepokvarjenega naroda, hočete pozneje v zreli moški dobi delovati za slovensko ljudstvo. Mlade duše zato potrebujejo vednega navduševanja in medsebojne pomoči, sicer materialistični velikomestni duh zamori v kali vsak idealen vzlet mladih akademikov. V teh ne-

Listek.

Bog je potrpljiv ali pravičen.

Istiniti prigodek. — Ruski spisal grof Leo Tolstoj.

(Konec.)

Z doma Aksenovu ni nikdo nič pisal in tako ni vedel, ali živi še njegova žena ali ne.

Pritirali so nekokrat v zapor nove jetnike. Na večer so se zbrali stari jetniki okoli novih ter jih spraševali, odkod je kdo doma in kaj je kdo zakrivil. Tudi Aksenov se je vsedel na svojo posteljo kraj novincev in pobesivši oči, poslušal, kar so drugi pripovedovali. Jeden izmed novih jetnikov, visok, zdrav starec, imajoč kakih šestdeset let, nosil je redko, podrezano brado. On je baš pripovedoval, zakaj so ga izgnali.

»Tako-le, bratje moji«, reče on, »baš zaradi nečesa sem prišel sem. Izpregel sem vozniku konja s sanmi. To so slišali ljudje ter rekli: ukradel je. A jaz jim nato: hotel sem samo hitreje priti domov — pustil sem slej konja. Pa tudi voznik mi je prijatelj. Govorim li istino?«

»A ne, ukradel je«, rekli so samo oni.

A tega niso ni znali, kaj in kje sem ukradel. Bilo je činov, zaradi katerih bi bil že davno sem prišel, da so mi mogli doka-

zati, a glej, sedaj so me dotirali sem tudi proti postavi.«

»A kaj lažeš, ko si že bil v Sibiriji, samo nisi dolgo gostoval...«

»A od kod si ti?« vpraša jeden izmed jetnikov.

»Iz mesta Vladimira, tamkajšnji prebivalec. Imenujejo me Makarja, a pridevek mi je Semenovič.«

Aksenov povzdigne glavo in ga vpraša:

»Semenovič, si-li slišal v mestu Vladimiru za trgovce Aksenove? Živijo li še?«

»Kako ne! to so bogati trgovci; oče jim je v Sibiriji. Grešnik kakor mi... A kaj si ti dedec storil?« vpraša zopet Semenovič Aksenova.

Aksenov ni hotel pripovedovati o svoji nesreči; vzdahne samo in reče:

»Zakrivil sem, pa sem tukaj že šestindvajset let v ječi.

A Makar Semenovič ga zopet vpraša:

»Pa kaj si storil?«

»Zagrešil sem... zaslužil sem« — in Aksenov ni hotel dalje pripovedovati; no, drugi jetniki, njegovi sodrugi so povedali novincu, kako je Aksenov prišel v Sibirijo.

Rekli so, kako je na potu nekdo ubil trgovca in podvrigel Aksenovu nož in kako so ga baš zato zastonj obsodili.

Ko je to začul Makar Semenovič, pogleda Aksenova, lopne z rokama po kolenih in reče:

»Glej čuda... glej čuda! Ali si se postal, dedec!«

Povpraševali so ga, čemu se čudi in kje je videl Aksenova; toda Makar Semenovič jim ne reče ničesar, samo vzklikne:

»Čudesa so to, deca, čudesa! Sodba nama je torej to razsodila, da se zopet sestaneva.«

Te besede so vzbudile v Aksenovu misel, morebiti, da bo ta človek vedel, kdo je ubil trgovca. In reče:

»Morda si že prej čul, Semenovič, za ta prigodek, ali si mene kdaj prej videl?«

»Kako ne bi čul! To se je orilo po vsej zemlji. Da, da, ravno se je to že prigodilo, pa kar sem tudi čul, sem že pozabil«, reče Makar Semenov.

»Morebiti da si čul, kdo je ubil trgovca?« vpraša Aksenov.

Makar Semenov se nasmeje in reče:

»Pa to je očito: oni ga je ubil, v čegar vreči se je nož našel. A ako je kdo tebi podvrigel nož, pa ni vlovljen — nisi ti lopov. Pa kako ti je človek mogel nož vreči v vrečo. Pod vzglavjem ti je bila. Ti bi očutil.

In na mah, ko je Aksenov začul te besede, porodi se mu misel, da je baš ta človek

varnostih Vam ponujata važno zatorišče slov. katol. akad. društvi: »Danica« na Dunaju in »Zarja« v Gradcu, ki Vas najprisrčneje vabita v svojo sredo.

Program »Danice« in »Zarje« Vam je znan: na svoj prapor smo si napisali: »Na delo krščansko!« Katoliški sta »Danica« in »Zarja«; krščanstvo je princip našega svetovnega naziranja, ker nas je svetovna zgodovina prepričala, da le ono daje človeškemu srcu pravo uteho, srečo in zadovoljnost in da je le po njem in v njem mogoč pravi napredek narodov. Z resnim delom na vseučilišču si hočemo utrditi svoje krščansko prepričanje, da kedaj nastopimo kot možje, kristalni značaji. Mi hočemo izvrševati krščanstvo praktično v zasebnem življenju, a spraviti hočemo krščanske narode tudi v javnosti, med inteligenco do veljave.

Narodni sta »Danica« in »Zarja«. Naše krščansko prepričanje ne ovira in ne mori naše domovinske ljubezni. Mi hočemo duševno in gmotno razviti narod, da tudi on, dasi majhen, stopi na svetovno pozorišče in pokaže svetu, kaj premore. Zato se borimo in moramo boriti, ker to zahteva naravni zakon, pravica do obstoja. Krščansko svetovno naziranje pa ne nasprotuje domovinski ljubezni, ampak jo pogloblja in ji daje filozofski temelj, ker s tem, da branimo narodna prava in vzore ter jih razširjamo, vršimo jedno najvažnejših dolžnosti, katere nam nalagata vera in socijalna odgovornost napram rodnemu ljudstvu. To je naše prepričanje. Tega se hočemo držati. Ne bojimo se boja za pravice naroda, pripravili se bodemo zanj dobro in bili ga odločno in trezno. »Danica« in »Zarja« hočeta pospeševati izobrazbo razuma, kar upata doseči zlasti z izbrano knjižnico, znanstvenimi predavanji na prijateljskih večerih in literarnim klubom, gojiti pa hoče tudi kulturo srca po preje navedenih načelih. Ne samo razum, ampak tudi srce naj pride do veljave. Globoka ljubezen do Boga, domovine in vsega trpečega človeštva naj prešinja naša srca, da ideja krščanske demokracije vedno globlje prodre v srce vsakega posameznika in celega naroda. Naše število narašča, kar kaže, da dobiva naš program vedno več odobravanja in tal med slovenskim dijaštvom. Upamo, da se nam tudi Vi pridružite, da bodemo skupaj delovali za stare narodove vzore po geslu: »Bog in narod!«

Na zdar! Na svidenje!

Za odbor »Zarje«:

Za odbor »Danice«:

Jos. Dermastija m. p. Mat. Lavrenčič m. p.
t. č. preds. t. č. preds.

Politični ogled.

Žena prestolonaslednikova kneginja Hohenberg je srečno povila dečka. Mnogi Ogrji ne pripoznavajo, da bi bila odpoved prestolonaslednika, s katero je svojim otrokom odrekel vse pravice na prestol avstrijski, veljala tudi za Ogrsko. Za to pozdravljajo novorojenega dečka kot kraljevega princa.

Beda v Nemčiji. V blaženi Nemčiji ni vse tako kakor mislijo tisti nemški odrešenci v naši državi, ki vedno škilijo preko črnožoltih kolov. Vsled zadržanja poljedelcev je nastopila po vsi Nemčiji tolika draginja, da je ljudstvo še ne pomni take. Posebno je draginja v mestih, kar se tiče najvažnejših pridelkov živeža. Cene mesu so grozno poskočile, tako da povprečno ljudstvo ne more več jesti mesa. To prihaja od tega, ker so nemške meje vsled raznih živinskih bolezni zaprte uvozu in sicer iz Rusije, Avstrije in Nizozemske. K vsemu temu pa še proti ljudstvu nov državni dolg dveh milijard mark. Res lepi časi se bližajo za blaženo Nemčijo.

Črnogora oborožuje? Iz Dubrovnika pišejo v dunajsko »Reichswehr«, da se v Črnogori vsestransko in na tihem oborožuje. Že dalje časa se vidi na raznih krajih Črnogore italijanske vojaške inženere, ki pa pravijo, da potujejo po Črnogori le iz znanstvenih namenov. Ti inženieri, tako se poroča v »Reichswehr« — da imajo pogosta in daljša posvetovanja s knezom. — Italija in Črnogora bi radi imeli Albanijo, kjer so vedni nemiri med ljudstvom.

Dopisi.

Iz Slovenskih goric, 28. sept. (Slovenskim mladeničem.) Naprej, naprej mi četa mlada, — Slovenske domovine nada! — Že precejkrat sem zastavil svoje pero, a s toliko resnostjo še nikoli ne kot danes. V mislih so mi že trdo pred durmi stoječe deželnozborske volitve. Ni še dolgo tega, kar je »Slov. Gospodar« pisal, da bodo pri letošnjih deželnozborskih volitvah gotovo sodelovali tudi naši probujeni mladeniči. V tem oziru se obračam tudi jaz do vas, dragi tovariši: Pogumno pojdemo tudi mi, mladeniči v volilni boj pomagat očetom našim ter naši krščansko-slovenski stranki do zmage.

Zakaj in kako naj mi mladeniči sodelujemo pri deželnozborskih volitvah? Prvič nas kliče v volilni boj naše domovine glas. Naša domovina je v nevarnosti.

Zatorej je pač naša sveta dolžnost, da se kot pravi domoljubi postavimo tudi mi, mladeniči v bran proti sovražniku domovine. Posnemajmo v tem oziru mlade Bure! Celo desetletni fantje so branili prostost mile domovine, mnogi izmed njih je dal zanjo svojo kri, svoje življenje. Od poslancev je odvisno, kake postavbe da se sklepajo; so one v blagor ali nesrečo domovine. Ako bi se torej izvolili n. pr. poslanci, katere bode priporočal lažnjivi kramarski list »Štajerca«, bil bi to smrtonosen udarec naši domovini, kajti ti možje bi delovali le v korist kramarjem in pa — Nemčiji. Drugič nas vodi v volilno borbo naš narodni ponos. Kajti neizbrisna sramota bi bila za nas Slovence na Štajerskem, posebno za slovenske kmete, če bi se dali zvoditi za nos nekaterim pritepenim nemškimi kramarjem, a poštene domačine pa bi pustili na cedilu.

S prstom bi se kazalo na nas spodnještajerske Slovence, ako bi vrgli naši kmetjevolilci svoj stanovsko-narodni ponos v stran ter bi volili možje, ki prisegajo na protikmetški in protinarodni program nemškutarško-kramarskega »Štajerca«.

Skrbimo torej tudi mi mladeniči z vsemi silami, da bodo izvoljeni značajni, za naš kmetški in narodni blagor vneti možje. Ako se nahaja v občini le jeden za agitacijo vnet slovenski mladenič, lahko pripomore našim do zmage. Prigovarjajmo svoje očete, sosede in še vse nezavedne volilce, da ne ostanejo na dan volitve doma, saj se gre za obstanek kmetškega stanu. Posebno mladeniči Slovenskih goric, pojdemo navdušeno na pomoč pošteni slovenski stvari. Nasprotniki bodo delali na vse kriplje, da si osvojijo mariborski volilni okraj. Glejmo, da jim prečrtamo njih izdajalske in našemu kmetu in slovenskemu narodu pogubonosne načrte, da v Slovenskih goricah ne bo volilnega moža, ki bi volil možje, ki klečeplazijo za privandranimi tujci. — Mladeniči, torej na delo domoljubno! Vodi naj nas bratska sloga, nobenih osebnosti, nobenih samovoljnosti, naše geslo bodi v tem pravičnem boju »Vse za vero, dom, cesarja!«

Mladeniči slovenski, ko pride dan volitve in vaši očete ne bodo mislili iti na volišče, stopite tedaj pred očeta ter jih prosite, da naj gredo volit in obljubite jim, da hočete vi še marljiveje delati in jih vselej ubogati. Torej mladeniči slovenski, vsi na krov, vsi v boj za naš kmetški stan ter za obstanek in čast našega naroda, da sovražnika odvrnemo in zmagamo ter svoj ljubi dom otmemo sužnosti in potujčenja. V to pomozite Bog!

Iz Konjic. (Veselica.) katero so priredili konjski rodoljubi v prid Dijaškemu

ubil trgovca. Aksenov vstane in odide. Celo noč ni mogel spati. Objela ga je neka toga in začelo se mu je dozdevati, da vidi svojo ženo baš tako, kakoršna je bila tedaj, ko ga je spremila zadnjikrat na sejem. Tako jo je baš videl kakor živo, videl njeno lice in oči ter čul, kako se mu je smejala in govorila. Zopet se mu je predočila deca taka, kakoršna je bila še za mlada — majhna, jedno dete v kožuhi, a drugega še na prsih. Tudi sebe se je spomnil, ko je bil še mlad — vesel; spomnil se je, kako je sedel na pragu krčme, ko so ga zgrabili, in igral kitaro in kako mu je tedaj trepetala duša od veselja. A spomnil se je tudi onega usodnega kraja, ko so ga šibali, spomnil se je tudi rabeljna in ljudstva okoli njega, lisic in jetnikov ter svojega šestindvajsetletnega jetniškega življenja in svoje starosti. Taka žalost je obšla Aksenova, da si je hotel končati življenje.

»A vse to zaradi tega zlobnika!« mislil si je Aksenov.

Popadla ga je taka jeza, da je hotel vrniti Makarju Semenoviču šilo za ognjilo, a tudi sebi je želel konec takemu življenju. Po cele noči je čital molitve, toda ni se mogel pomiriti. Po dnevu ni nikdar šel k Makaru Semenoviču, ter se sploh ni niti kedaj nanj ozrl.

Tako sta minula dva tedna. Aksenov ni

mogel po noči spati, in že ga je obvezala taka stiska, da ni vedel, kaj bi počel.

Jedenkrat, baš po noči, sprehajal se je Aksenov po zaporu, in na mah opazi, da se siplje zemlja pod jedno posteljo. Ali ko je tja prišel, skoči Makar Semenovič izpod postelje in s preplašenim licem pogleda Aksenova. Aksenov hoče mimo njega kakor da ga ne vidi in ne sliši; toda Makar ga pograbi za roko in mu pripoveduje, kako je prekopal prehod pod stenami in kako on nosi vsak dan zemljo v sarah in jo iztresa na ulico, kadar jih ženejo v raboto.

On reče:

»Samo molči, stavec, jaz bom tudi tebe izvedel. A ako poveš, mene bodo izšibali do krvi, tebe bom pa jaz potem ubil.«

»Zakaj bi pobegnil, a ubiti me ti ne moreš, ker si me že davno ubil. Da rečem na te — to bom videl: bodem li ali ne, temveč kakor Bog odloči.«

Drugi dan, ko so vojaki gnali jetnike na raboto, opazili so, da Makar Semenovič iztresa zemljo. Preiskali so zapor in našli luknjo. Načelnik pride v zapor in prične vse izpraševati, kdo je izkopal luknjo. Vsi so se branili. A oni, kateri so vedeli, niso hoteli izdati Makara Semenoviča, ker so vedeli, kaj ga čaka: sibe do krvavega.

Tedaj se obrne načelnik k Aksenovu. Poznal je Aksenova kot poštenega človeka in ga vpraša:

»Stavec, poštenjak, povej mi, kdo je to storil?«

Makar Semenovič je stal kakor da se ga to nič ne tiče, gledal na načelnika, a na Aksenova se ni niti ozrl. Aksenov je trepetal kakor šiba na vodi in ni mogel dolgo niti besedice izpregovoriti. Mislil si je: Ako zatajim, zakaj da mu oprostim, ker me je ubil. Milo za drago naj se mu poplača za moje mučenje. Ako povem, ga bodo vsaj izbičali, a moji duši bo ložje.

Načelnik ga je še jedenkrat vprašal:

»No, stavec, povej mi istino, kdo je izpodkopal steno?«

Aksenov, pogledavši na Semenoviča, reče: »Ne morem reči, vaše blagorodje. Bog mi ne veli, da povem. In jaz ne bom. A vi sedaj delajte z menoj karkoli hočete — vaša je moč.«

Dolgo je nagovarjal načelnik Aksenova, toda on ni hotel na noben način izdati storilca. In tako niso vedeli, kdo je izpodkopal steno.

Drugo noč, ko se je Aksenov vlegel v svojo posteljo in že skoro zadremal, začuje, da je nekdo prišel in se vsedel kraj njegovih nog. Pogleda v tmino in spozna Makara.